

Teleki Sámuel országos földrajzverseny

Társadalomföldrajz – X-XI. osztályos tanulók számára

Concursul național de geografie „Teleki Sámuel”

Geografie umană clasele X-XI.

2011. május 7.

Feladatlap

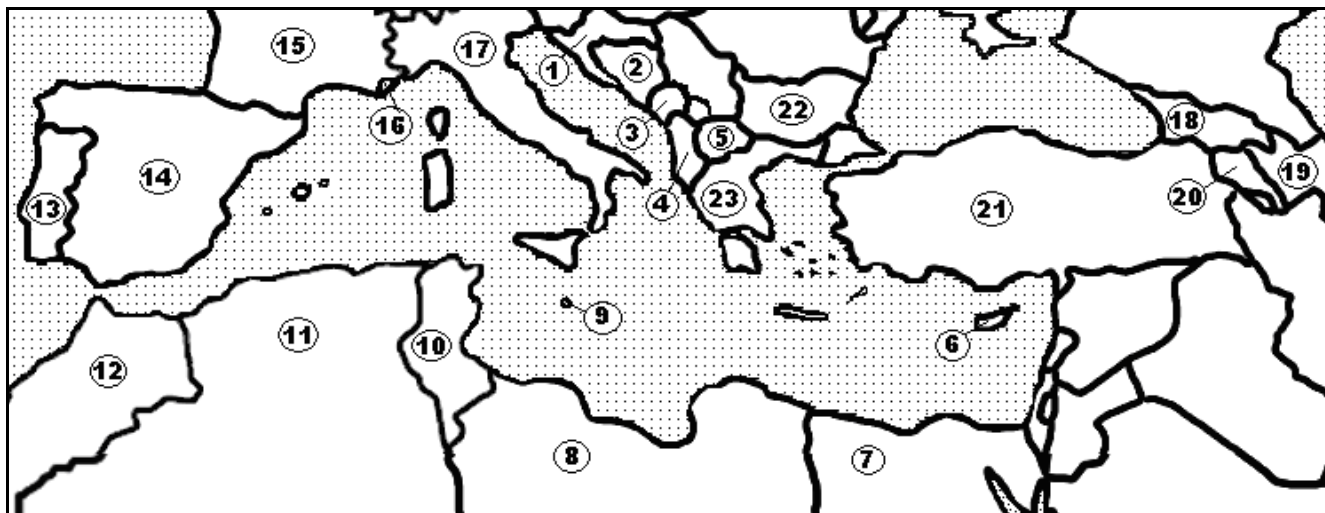
Feladatlap száma	
Elért pontszám	

	Név	Aláírás
Javítótanár 1		
Javítótanár 2		
Zsűrielnök		

Utasítás

- *Az adatlapot nyomtatott nagybetűkkel töltsd ki!*
- *A feladatok megoldásához számológép nem használható!*
- *Atlaszt, könyvet a versenyre bevinni tilos!*
- *A feladatok megoldásához tollat/golyóstollat kell használni!*
- *Az feladatlapon javítani, átírni, radírozni, stb. nem szabad ! Az elrontott részt tedd zárójelbe!*
- *A feladatok megoldására 3 óra áll rendelkezésre!*
- *Az elérhető maximális pontszám **165.***

I. Tanulmányozd a térkép vázlatot, majd old meg a feladatokat!

a) Nevezd meg az alábbi számokkal jelölt országok fővárosát!

3: .....
 4: .....
 6: .....

9: .....
 18: .....
 20: .....

6 pont

b) A számokkal jelölt országok közül melyik monarhia? Írd a pontozott vonalra a monarhiáknak megfelelő számokat!

.....

3 pont

c) A számokkal jelölt országok közül melyik nyerte el legkésőbb függetlenségét? Írd a pontozott vonalra a megfelelő számot!

.....

1 pont

d) A számokkal jelölt országok közül nevezd meg egyet melynek területén enklávét találhatók! Írd mellé az enklávét nevét is!

.....

2 pont

f) A számokkal jelölt országok közül, melyek között van konfliktus? Nevezd meg két ilyen esetet! Írd a pontozott vonalra a szembenálló országoknak megfelelő számokat, majd írd le a konfliktus okát!

..... ↔ .....
 .....
 .....
 ..... ↔ .....
 .....
 .....

6 pont

g) A számokkal jelölt országok közül, melyek küszködnek belső konfliktussal? Nevezd meg 3 államot, majd írd le a konfliktus okát! *Figyelem: három különböző jellegű konfliktust keress!*

.....

.....

.....

.....

9 pont

h) Sorolj fel az ábrázolt területről hat (6) tengerszorost/csatornát!

.....

.....

.....

6 pont

i) Az alábbi városok mellé írd a megfelelő országok számjelét!

Burgasz - .....

Port Said - .....

Casablanca - .....

Malaga - .....

Bengazi - .....

Split - .....

Patrasz - .....

Porto - .....

Nizza - .....

Oran - .....

10 pont

j) Töltsd ki a táblázatban a kért adatokat!

Ország számjele	Melyek az országban jelentős arányban levő vallások?	Melyik nyelvcsaládhoz/ nyelvcsoporthoz tartoznak az ország hivatalos nyelvei?
2		
6		
9		
11		
13		

10 pont

k) A számokkal jelölt országok közül nevezd meg három kőolajexportáló államot!

.....

3 pont

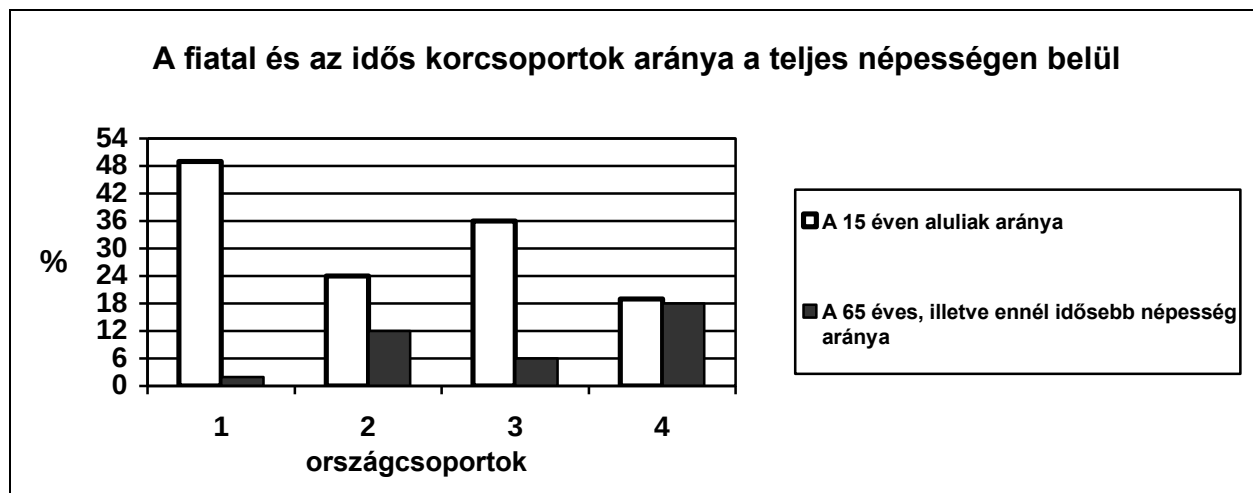
l) A számokkal jelölt országok közül nevezd meg két márványlelőhelyben gazdag államot!

.....

2 pont

Összesen: 58 pont

II. Tanulmányozd a diagramot, majd válaszolj a hozzá kapcsolódó kérdésekre!

a) Mekkora az aktív korú népesség aránya a teljes népességen belül a 2. országcsoporthoz? Karikázd be a megfelelő válasz betűjelét !

- A. az ország lakosságának alig kevesebb, mint kétharmad része
 B. az ország lakosságának alig több, mint kétharmad része

- C. az ország lakosságának 24%-a
 D. az ország lakosságának 36%-a

1 pont

b) Melyik országcsoporthoz jellemző, hogy az eltartottak aránya nagyobb, mint az eltartó népességcsoportoké?

- A. az 1. országcsoporthoz
 B. a 2. országcsoporthoz

- C. a 3. országcsoporthoz
 D. a 4. országcsoporthoz

1 pont

d) Állítsd növekvő sorrendbe az országcsoporthozakat aszerint, hogy milyen mértékű a népességnövekedés a területükön! Írd az országcsoporthozok sorszámát a megfelelő négyzetbe!

1 pont

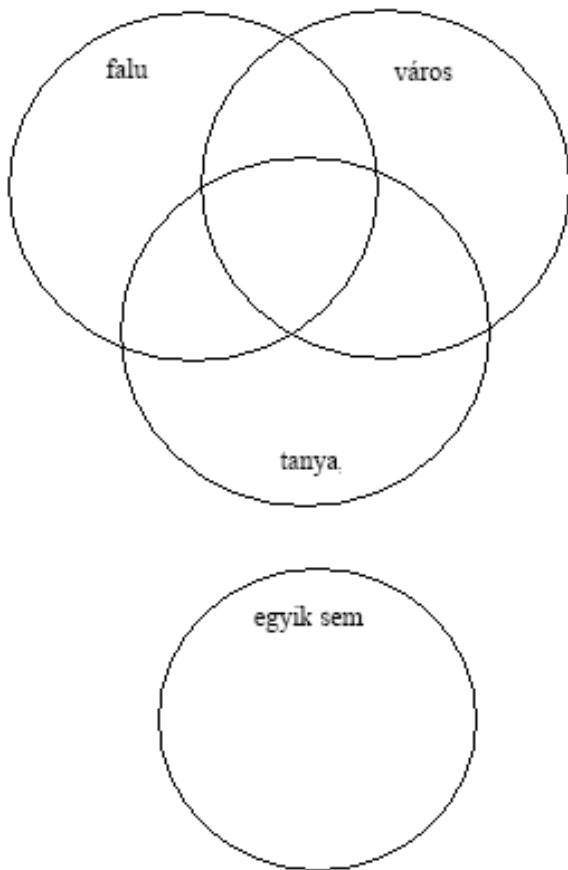
e) A következő állítások a diagramon ábrázolt országcsoporthozok közül az **1.-re, a 2.-ra vagy a 4.-re vonatkoznak**. Döntsd el, hogy a megjelölt három csoport közül melyikre igaz az adott állítás! Írj X jelet a megfelelő országcsoporthoz oszlopába! *Egy állítás csak egy országcsoporthoz vonatkozik!*

Állítások	Az országcsoporthoz száma a grafikonon		
	1.	2.	4.
<i>Példa: A 15 éven aluli korosztály aránya a teljes népességen belül 36%</i>		X	
1. Korfája a fiatal korcsoportoknál elkeskenyedek.			
2. Elmaradott gazdaságú országcsoporthoz, ahol általános a szegénység.			
3. Fejlett társadalmi rendszer, ahol harmonikusan nő a népesség száma.			
4. A fokozatosan előregedő társadalmakra jellemző.			
5. Piramis alakú korfával jellemezhető országcsoporthoz.			
6. A lakosság legnagyobb hányada a mezőgazdaságban dolgozik.			
7. Stagnáló vagy csökkenő népességű társadalom.			
8. Ez jellemző az USA-ra.			

8 pont

Összesen: 11 pont

III. Írd az alábbi állítások, fogalmak számát a megfelelő halmazba! Egy szám csak egyszer szerepelhet!

1. Állandó település.
2. Mozgékony település.
3. Házcsoport.
4. A XXI. században a legdinamikusabban nő e településtípus népességszáma.
5. A fejlett országokban a településtípus népességszámának robbanásszerű növekedése az ipari forradalom után volt jellemző.
6. Észak-amerikai változata a farm.
7. Ezt a településtípust a cserekereskedelem és a kézművesség hívta életre.
8. Ebbe a településtípusba tartozik a nomádok sátra.
9. Központi funkciója van.
10. A primer szektornak köszönhető a kialakulása.
11. A legrégebbi állandó településtípus.
12. A település népessége általában sokféle foglalkozást űz.
13. Olyan terület, amelyben laknak az emberek.
14. Csoportosítása a népességszám alapján is történhet.

Összesen: 14 pont	

IV. Mely funkció jellemzi leginkább a felsorolt városokat? Írd a jellemző funkció

betűjelét a város sorszáma elé a vonalra! Minden város elé egy betűjel írható! Nem tudsz minden funkciót elhelyezni, egy funkció több városhoz is írható!

- ..... 1. Donyeck
 ..... 2. Gdansk
 ..... 3. Keszthely
 ..... 4. Zürich
 ..... 5. Frankfurt am Main
 ..... 6. Göttingen
 ..... 7. Karlovy Vary
 ..... 8. Uppsala

- A. agrár funkció
 B. üdülőváros
 C. bányaváros
 D. fesztiválváros
 E. tengeri kikötő
 F. országos közigazgatási központ
 G. iskolaváros
 H. pénzügyi központ

Összesen: 8 pont	

V. Írd a számokkal jelölt országok mellé a rájuk jellemzők betűjelét

A. Lakossága meghaladja az 1 milliárdot	H. Negatív természetes mérleg
B. Lakossága 100 millió alatt van	I. Kivándorlót adó ország
C. Nagy népsűrűség (az európai átlag - kb. 100 fő/km ² - fölött)	J. Bevándorlót fogadó ország
D. Alacsony népsűrűség (10 fő/km ² alatt)	K. Gazdag erőforrásokkal rendelkezik
E. Magas természetes szaporulat	L. Szegény erőforrásokban
F. Közepes természetes szaporulat	M. G8 tagság
G. Alacsony természetes szaporulat	N. NATO tagság

1. Amerikai Egyesült Államok: .....
2. Ausztrália .....
3. Brazília: .....
4. India: .....
5. Japán: .....
6. Kanada: .....
7. Kína: .....
8. Németország: .....
9. Oroszország: .....

Összesen: 21 pont	

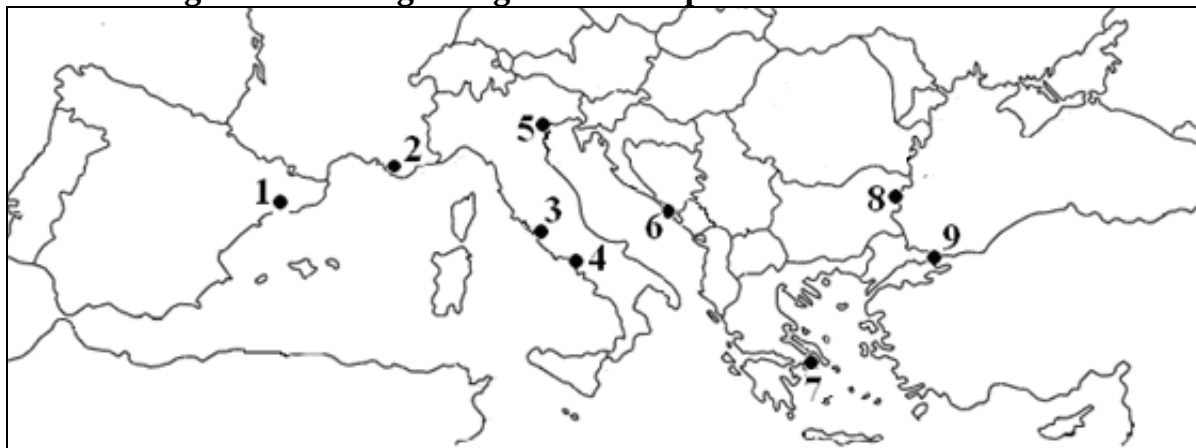
VI. Írd a kijelentések elé a vonalra a megfelelő ország számjelét!

- ..... a. A világ legnagyobb réztartaléka található itt.
- ..... b. A legjobb minőségű vasérccezel rendelkezik.
- ..... c. A kontinens legnagyobb kőolajkitermelője.
- ..... d. A világ második legnagyobb ezüstkitermelője.
- ..... e. Bauxitban gazdag államok (két példa)
- ..... f. Jó minőségű széntartaléka jelentős.
- ..... g. Fatartaléka legnagyobb a kontinensen.
- ..... h. Hozzátartozik Galapagos szigete.
- ..... i. Itt található a világ legmagassabban fekvő fővárosa.
- ..... j. A kontinens legnépesebb városa található itt.
- ..... k. Franciaország gyarmata (megyéje)
- ..... l. Legnagyobb GDP/fő értékkel rendelkezik

Összesen: 13 pont	

VII. Old meg az alábbi idegenforgalommal kapcsolatos feladatokat!

a. Mely számok jelölik a térképvázlatban az alábbi jelentős idegenforgalommal is rendelkező központokat? Írd a megfelelő sorszámot a város neve előtti vonalra!

Városok száma	Város neve	Megállapítások betűjele
	Athén	
	Velence	
	Barcelona	
	Isztambul	
	Nápoly	
	Várna	
	Marseille	
	Róma	
	Dubrovnik	

b. Mely városokhoz kapcsolhatók az egyes megállapítások? Írd a megfelelő betűjelet a városok neve után a négyzetbe. *Nem kapcsolódik minden városhoz megállapítás.*

- A. Ókori műemlékei és vallási központ szerepe egyaránt vonzó tényező.
- B. Sajátos építkezése világhírű. Szent Márk a védőszentje.
- C. A katalánok fővárosának is nevezik.
- D. Dalmácia egyik gyöngyszeme.
- E. Hídja két kontinenst köt össze.
- F. Mellette levő tűzhányó forró hamuval borított be egy ókori várost.

Összesen: 15 pont

VIII. A képeken látható turisztikai objektumok alapján töltsd ki az alábbi táblázatot!

Sorszám	A képen látható turisztikai objektum
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	
11.	
12.	
13.	
14.	
15.	
16.	
17.	
18.	
19.	
20.	
21.	
22.	
23.	
24.	
25.	

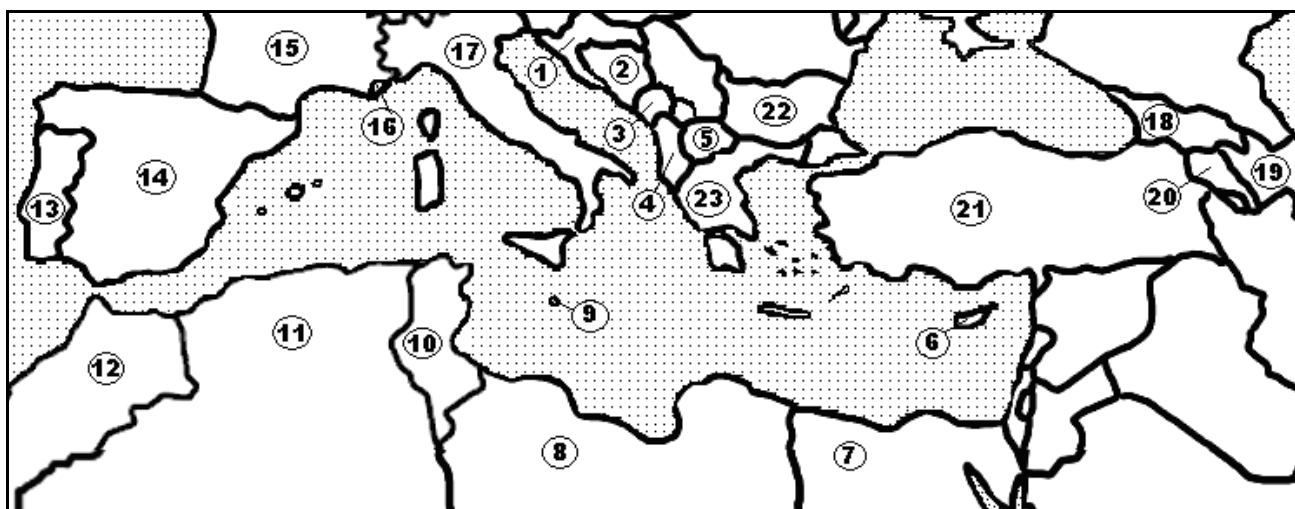
Összesen: 25 pont

Teleki Sámuel országos földrajzverseny
Társadalomföldrajz – X-XI. osztályos tanulók számára
2011. május 7.

Concursul național de geografie „Teleki Sámuel”
Geografie umană clasele X-XI.

Javítókulcs

I.

- a) 3: Podgorica, 9: Valetta, 18: Tbiliszi, 20: Jereván, 6 pont
4: Tirana, 23: Jereván, 6 pont
6: Nicossia, 20: Jereván, 6 pont
- b) 12, 14, 16, 3 pont
- ha többet sorol fel a kértnél, minden helytelen válasz kiűt egy helyes választ
- c) 4 1 pont
- ha többet sorol fel a kértnél, minden helytelen válasz kiűt egy helyes választ
- d) Pl. Olaszország: Vatikán, San Marino 2 pont
- ha többet sorol fel a kértnél, minden helytelen válasz kiűt egy helyes választ
- f) 23 ↔ 21 - területi, hatalmi: a ciprusi görög-török ellentétek miatt
19 ↔ 20 - területi konfliktus: Örményország megszállva tartja Hegyi Karabah (Nagorno-Karabach) területét
- ha többet sorol fel a kértnél, minden helytelen válasz kiűt egy helyes választ
6 pont
- g) Spanyolország – etnikai konfliktusok (baszkok, katalánok)

Tunézia, Libia – politikai konfliktusok

Törökország: kurdok , etnikai, politikai

Olaszország: érdekcsoportok (mafia), gazdasági

9 pont

- ha többet sorol fel a kértnél, minden helytelen válasz kiüt egy helyes választ

- h) Gibraltári-szoros, Messinai-szoros, Dardanellák, Boszporusz, Kerki-szoros, Szuezi-csatorna, Korintusi-csatorna, Otrantói-szoros, Bonifaciói-szoros, 6 pont
- ha többet sorol fel a kértnél, minden helytelen válasz kiüt egy helyes választ

i)

Burgasz - Bulgária

Port Said - Egyiptom

Casablanca - Marokkó

Malaga - Spanyolország

Bengázi - Libia

Split - Horvátország

Patrasz - Görögország

Porto - Portugália

Nizza - Franciaország

Orán - Algéria

10 pont

j)

Ország számjele	Melyek az országban jelentős arányban levő vallások?	Melyik nyelvcsaládhoz/ nyelvcsoporthoz tartoznak az ország hivatalos nyelvei?
2	mohamedán, ortodox, katolikus	indoeurópai / szláv
6	ortodox, mohamedán	indoeurópai / görög, altáji / török
9	katolikus	sémi/ máltai, indoeurópai /germán
11	mohamedán	sémi / arab
13	katolikus	indoeurópai / újlatin

10 pont

- k) Grúzia, Azerbajdzsán, Libia 3 pont
- ha többet sorol fel a kértnél, minden helytelen válasz kiüt egy helyes választ

- l) Olaszország, Görögország 2 pont
- ha többet sorol fel a kértnél, minden helytelen válasz kiüt egy helyes választ

Összesen: 58 pont

II.

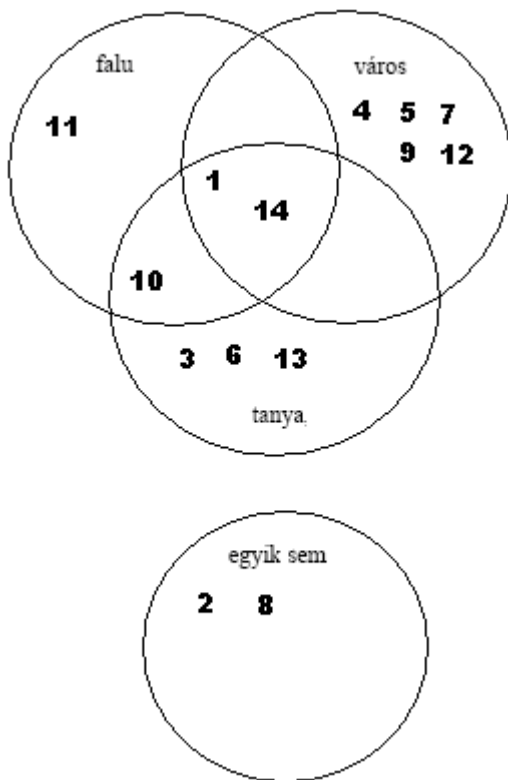
- a) A 1 pont
b) 1 1 pont
d) 4→2→3→1 1 pont
e)

Állítások	Az országcsoport száma a grafikonon		
	1.	2.	4.
1. Korfája a fiatal korcsoportoknál elkeskenyedek.			X
2. Elmaradott gazdaságú országcsoport, ahol általános a szegénység.	X		
3. Fejlett társadalmi rendszer, ahol harmonikusan nő a népesség száma.		X	
4. A fokozatosan előregedő társadalmakra jellemző.			X
5. Piramis alakú korfával jellemezhető országcsoport.	X		
6. A lakosság legnagyobb hányada a mezőgazdaságban dolgozik.	X		
7. Stagnáló vagy csökkenő népességű társadalom.			X
8. Ez jellemző az USA-ra		X	

8 pont

Összesen: 11 pont

III.

Összesen: 14 pont

IV.

- ..C... 1. Donyeck
 ..E... 2. Gdansk
 ..B... 3. Keszthely
 ..H... 4. Zürich
 ..H... 5. Frankfurt am Main
 ..G... 6. Göttingen
 ..B... 7. Karlovy Vary
 ..G... 8. Uppsala

Összesen: 8 pont

V.

1. Amerikai Egyesült Államok: G, J, K, M, N
2. Ausztrália: B, D, G, J, K,
3. Brazília: F, I, K,
4. India: A, C, F, I, K,
5. Japán: C, G, L, M,
6. Kanada: B, D, G, J, K, M, N
7. Kína: A, C, F, K,
8. Németország: B, C, H, J, M, N
9. Oroszország: D, H, K, M,

- minden helyes betű 0,5 pont
- minden helytelen válasz kiűt egy helyest

Összesen: 21 pont

VI. Írd a kijelentések elé a vonalra a megfelelő ország számjelét!

- a. 9
- b. 13
- c. 4
- d. 7
- e. 1, 2, 3, 13 – bármelyik két példa jó
- f. 5
- g. 13
- h. 6
- i. 8
- j. 13
- k. 1
- l. 10

Összesen: 13 pont

VII.

Városok száma	Város neve	Megállapítások betűjele
7	Athén	
5	Velence	B
1	Barcelona	C
9	Isztambul	E
4	Nápoly	F
8	Várna	
2	Marseille	
3	Róma	A
6	Dubrovnik	D

Összesen: 15 pont

VIII.

Sorszám	A képen látható turisztikai objektum
1.	Ciprus zászlaja
2.	Pisa, ferde-torony
3.	Meteorák
4.	Isztambul, Kék-mecset
5.	Pompej és a Vezuv
6.	Alhambra, Granada
7.	Róma, Kolosszeum
8.	Delphi, jósda
9.	Monacó
10.	Etna
11.	Plitvicei tó- és vízesésrendszer
12.	Szantorini
13.	Sagrada Familia, Barcelona
14.	Milánó, dom
15.	Szfinx, keopszi piramis
16.	El Jem, Kolosszeum
17.	Akropolisz, Athén
18.	Valetta, Málta
19.	Jeruzsálem
20.	Knosszosz, Kréta
21.	Olümposz hegység (Mytikász)
22.	Gibraltár
23.	Firenze, dom
24.	Korintusi-csatorna
25.	Rákoczi emlékház, Rodostó

Összesen: 25 pont	

CONCURSUL NAȚIONAL AL LICEELOR CU PREDARE ÎN LIMBA MAGHIARĂ -
2011
MAGYAR TANNYELVŰ ISKOLÁK VI. ORSZÁGOS VETÉLKEDŐJE – 2011
Concursul de geografie „Teleki Sámuel”
Teleki Sámuel földrajzverseny
Természetföldrajz – IX. osztály
2011 május 7

Feladatlap

Feladatlap száma	
Elért pontszám	

	NÉV	ALÁÍRÁS
1. JAVÍTÓTANÁR		
2. JAVÍTÓTANÁR		
ZSÚRIELNŐK		

Utasítás

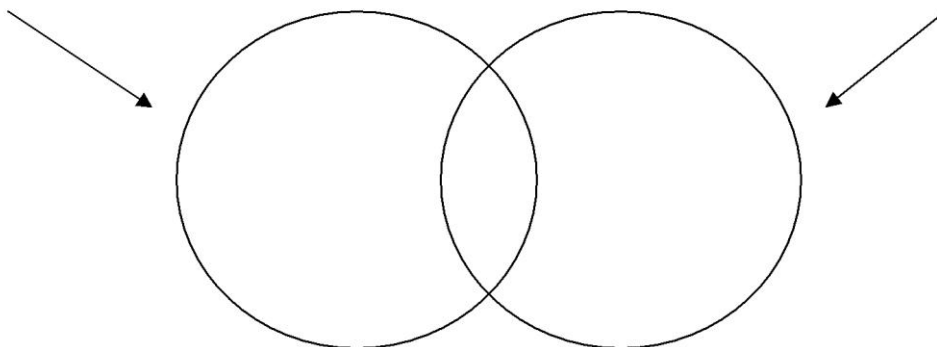
- *Az adatlapot nyomtatott nagybetűkkel töltsd ki!*
- *A feladatok megoldásához számológép nem használható!*
Atlaszt, könyvet a versenyre bevinni tilos!
- *A feladatok megoldásához tollat/golyóstollat kell használni!*
- *A feladatlapon javítani, átírni, radírozni, stb. nem szabad! Az elrontott részt tedd zárójelbe!*
- *A feladatok megoldására 3 óra áll rendelkezésedre! Az elérhető maximális pontszám 110.*

1. Oldd meg a bolygókra vonatkozó feladatokat!

- a. Egészítsd ki a halmazábrát az alábbi tulajdonságok alapján! Írd a megállapítások sorszámát a megfelelő helyre!

JUPITER-TÍPUSÚ

FÖLD-TÍPUSÚ

1. Nincs saját fényük.
2. Gázbolygóknak is nevezzük ezeket.
3. Szilárd közetburkuk van.
4. Forgási sebességük nagyobb.
5. Az egyes bolygókat kettőnél több hold kíséri.
6. A Nap gravitációs terének hatása befolyásolja mozgásukat.
7. Közéjük tartozik a Neptunusz.
8. Egyikük ellentétes irányban forog.
9. Kis térfogat jellemzi ezeket.
10. Gyűrűs bolygók is vannak közöttük.

10 pont

- b) Nevezd meg két tényezőt, amely meghatározza az évek időtartamát a Naprendszer bolygóin!

1. .... 2. ....

2 pont

12 pont

2. Egy japán üzletember repülőgéppel indul haza. A gép december 21-én helyi idő szerint 22 órakor indul Budapestről (é.sz. $47,5^{\circ}$; k.h. 19°) Tokióba (é.sz. 36° ; k.h. 140°).

Beszámolhat-e emberünk üzleti útjáról munkatársainak a december 22-én, délben kezdődő gyűlésen, ha a repülőút 13 óra hosszú, és a repülőtérről még egy órát kell autóznia, amíg munkahelyére ér?

- a) Mikor ér a gyűlésterembe helyi idő szerint?

A számítást itt végezd!

A helyi idő:

Dátum:..... idő:.....

2 pont

- b) Mennyit mutat a gyűlésterem faliórája a megbeszélés kezdetekor?

A számítást itt végezd!

A faliórán mutatott idő:.....

1 pont

- c) Hol látják magasabban delelni a Napot a látóhatár felett december 22-én? Húzza alá a megfelelőt!

Budapesten   Tokióban

Hány fok a két hely között a delelési magasság különbsége?.....

2 pont

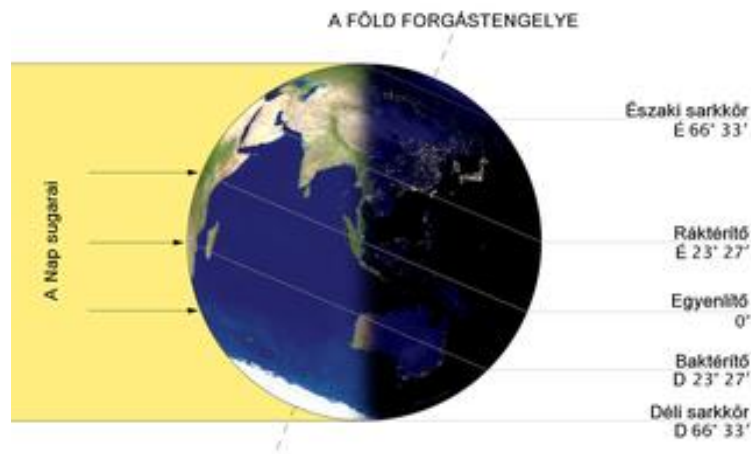
- d) Melyik nevezetes szélességi körre igazak az alábbi megállapítások ezen a napon (december 22.)?

1. A Nap merőlegesen delel a látóhatár felett. ....
2. Az évben ezen az egyetlen napon nem kel fel a Nap. ....
3. A Nap 47° -os szögben delel az É-i horizont felett. ....
4. A Nap $66,5^{\circ}$ -os szögben delel a D-i horizont felett. ....

4 pont

10 pont

3. Jellemezd a Föld állapotát az ábra alapján, a megadott szempontok szerint!

- az állapot naptári időpontja: .....
- megnevezése:.....
- a napsugarak merőlegesek a(z) .....
- az északi féltekén a napfény a(z) ..... hatol.
- az északi féltekén kezdődő évszak a(z) .....
- a déli féltekén kezdődő évszak a(z) .....
- az északi féltekén ilyenkor van a leg- .....
nappal és a leg- ..... éjszaka.

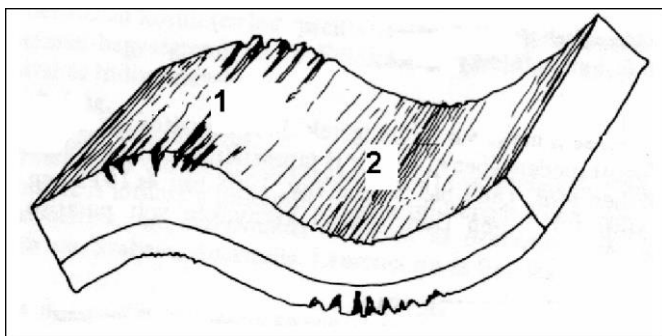
7 pont	

4. Oldd meg a feladatokat!

a) Egészítsd ki a hegységképződésre vonatkozó hiányos mondatokat!

Az egymáshoz képest ..... mozgást végző kőzetlemezek, a(z) .....-ben (-ban) felhalmozódott üledékeket meggyűrrik. A hegységképződés utolsó fázisa a(z) .....

- b)** A kéreg gyűrődése során keletkező szerkezeti alapforma a redő, amely két alapvető egységből áll. A következő ábrán ezeket 1-es és 2-es számokkal jelöltük. Nevezd meg ezeket magyar vagy idegen eredetű szóval!

1. ....

2. ....

2 pont	

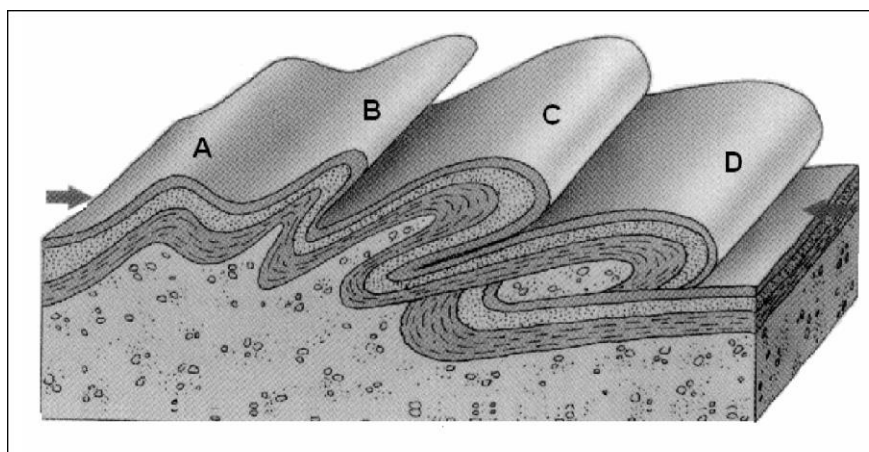
- c)** Nevezd meg, mely redőtípusokat jelölik az ábra nagybetűi!

A) .....

B) .....

C) .....

D) .....

4 pont	

- d)** Húzd alá annak a hegységnek a nevét, amelynek szerkezetére a gyűrődés jellemző!
Több válasz bejelölése hibás megoldásnak minősül!

Dél-kínai-hegyvidék

Mátra

Alpok

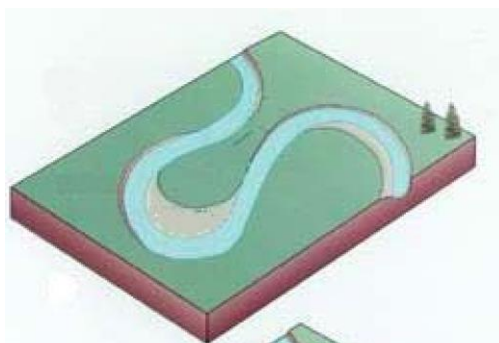
Bakony

1 pont	

10 pont	

5. Válaszolj a kérdésekre az ábrák alapján!

1.

2.

a) Milyen szakaszjellegű az 1. ábrán látható folyó? .....

1 pont

b) Írj **É** betűt az 1. ábrába a folyókanyar azon oldalára, amelyet épít, és **R** betűt arra, amelyet rombol a folyó!

2 pont

c) Mi a neve annak a tótípusnak, amely a fenti ábrán látható módon jött létre?

.....

1 pont

d) Nevezd meg a tavak pusztulásának egymást követő szakaszait!

1. .... → 2. .... → 3. ....

3 pont

7 pont

6. Töltsd ki a táblázatot figyelembe véve az alatta feltüntetett, csillaggal jelölt szempontokat is!

A vulkán neve	Földrész	Ország	Lemeztektonikai helyzet *
LAKI			
KRAKATOA			
COTOPAXI			
MAUNA KEA			
TELEKI			
FUJI			

* A- riftek mentén

B- riftek és hátságok mentén

C- kéreglemezek ütközési felületén

D- forró pontoknál

9 pont

7. A képeken a tengervíz mozgásainak egyik fajtáját láthatod. Oldd meg a jelenséghez kapcsolódó feladatokat!

- a) Nevezd meg a jelenséget!

.....

Írd a képek alá, hogy azok a jelenség mely fázisait ábrázolják!

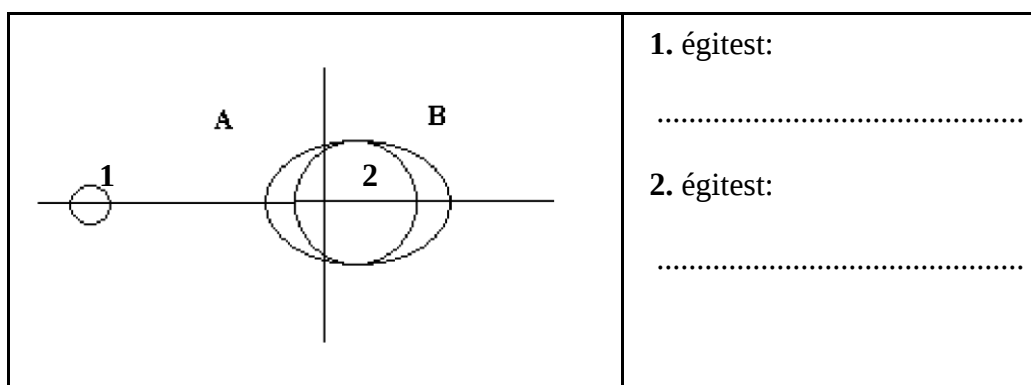

1. fázis: .....

2. fázis: .....

3 pont

b) Értelmezd az ábrát! Mely égitesteket jelölik a számok?

Mi okozza a jelenséget az A és a B betűvel jelölt oldalon?

Az **A** betűvel jelölt oldalon: .....

A **B** betűvel jelölt oldalon: .....

4 pont

c) Nevezd meg, hogy mely égitest játszik még szerepet a jelenség kialakításában szökőár és vakár idején! .....

Készíts ábrát annak bemutatására, hogy hogyan helyezkednek el egymáshoz képest az égitestek vakár és szökőár alkalmával!

vakár	szökőár

3 pont

10 pont

8. Hasonlítsd össze a forró övezet éghajlattípusait!

a) Melyik éghajlatra és előfordulási területére jellemzőek a következő állítások?

Írd az éghajlat betűjelét az állítások elé!

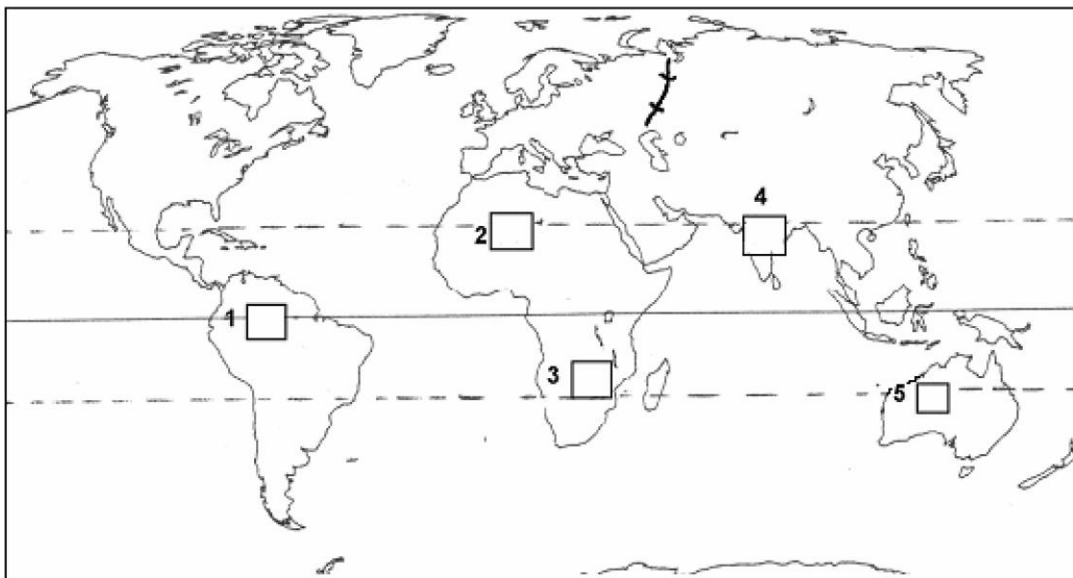
- A) száraz trópusi éghajlat
- B) egyenlítői éghajlat
- C) trópusi monszun éghajlat
- D) szubekvatoriális éghajlat

- .....1. Természetes növénytakarója a dzsungel.
- .....2. Területén a passzát szélrendszer leszálló és felszálló ága évszakosan váltakozik.
- .....3. Területén éjszakai fagyok is előfordulhatnak.
- .....4. Területén jövevényfolyók futnak keresztül.
- .....5. Egész évben az erőteljes mállás és a folyóvízi erózió formálja a felszínét.
- .....6. Erre az éghajlatra jellemzőek a szavannák.
- .....7. A levegő csekély vízgőztartalma és a derült égbolt miatt egész évben erőteljes az éjszakai kisugárzás.
- .....8. A nagy tényleges (abszolút) és viszonylagos (relatív) vízgőztartalom, valamint a gyenge légmozgás miatt erőteljes a fülledtség.
- .....9. A globális felmelegedés és a helytelen gazdálkodás miatt egyre nagyobb területen érvényesül.
- .....10. A Nap évente kétszeri merőleges delelését követő kétszeri csapadékmaximum jellemzi.

10 pont	

b) Hol jellemzőek az a) feladatban felsorolt éghajlattípusok?

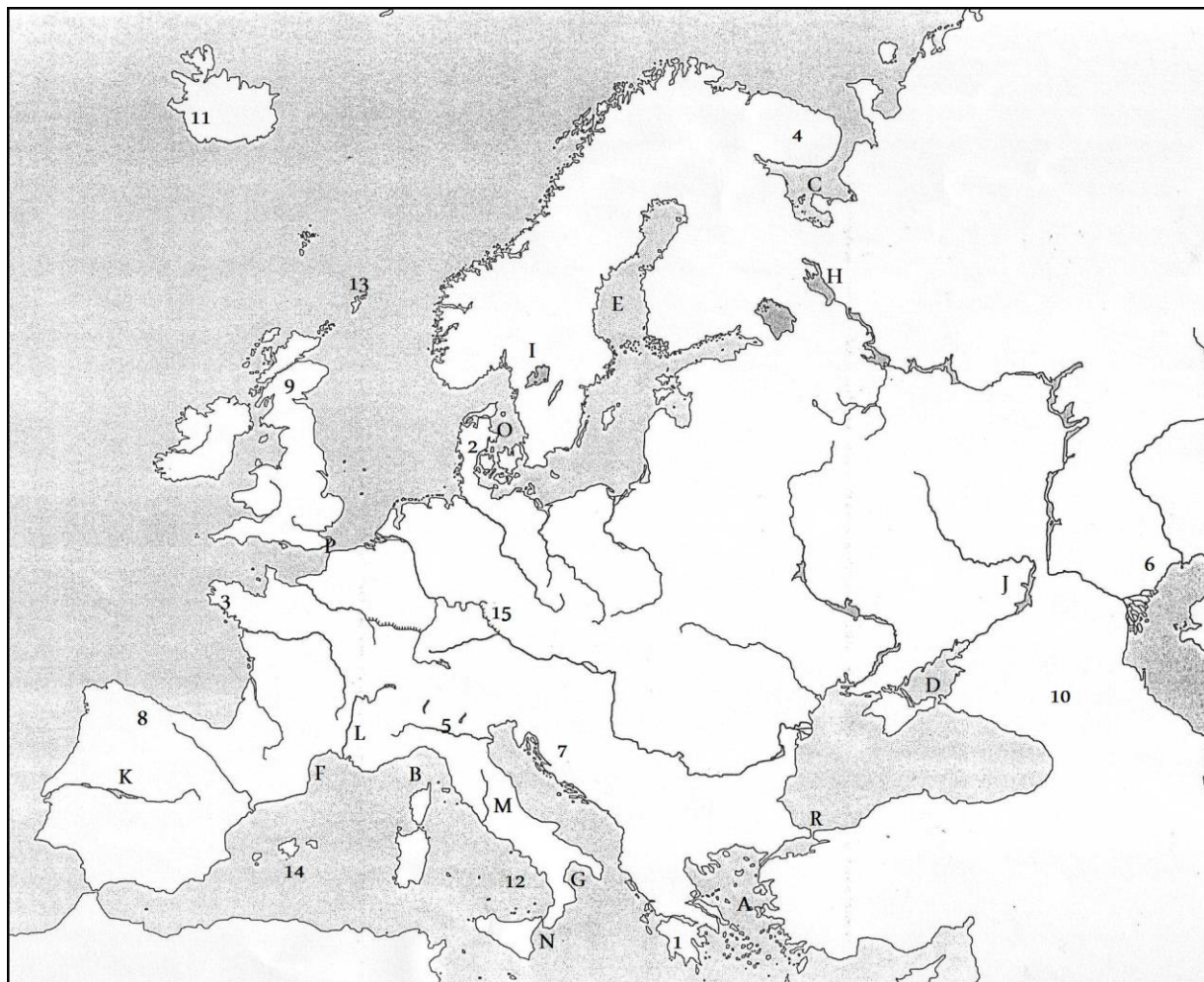
Írd be a térképvázlat négyzetébe a megfelelő betűjelet! *Egy betű több helyre is kerülhet!*

5 pont	

15 pont	

9. Tanulmányozd az alábbi térképet, és oldd meg a feladatokat!

a. Azonosítsd a térképen jelölt földrajzi elemeket!

• tengerek és öblök:

A. ....

B. ....

C. ....

D. ....

E. ....

F. ....

G. ....

• tavak:

H. ....

I. ....

● folyóvizek:

J. ....

K. ....

L. ....

M. ....

● tengerszorosok:

N. ....

O. ....

P. ....

R. ....

● félszigetek:

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

● alföldek:

5. ....

6. ....

● hegységek:

7. ....

8. ....

9. ....

10. ....

● vulkán:

11. ....

● szigetcsoportok:

12. ....

13. ....

14. ....

- csatorna:

15. ....

16 pont	

b. Egészítsd ki az alábbi kijelentéseket!

- A H betűvel jelölt tó típusa eredete szerint .....
- A 14-es számmal jelölt szigetcsoport éghajlata .....
- A 13-as számmal jelölt szigetcsoport ehhez az országhoz tartozik: .....
- Európa csapadékpólusa a ..... számmal jelölt hegységben található.
- A Durmitor a .....- as/-es számmal jelölt hegység egyik legmagasabb csúcsa.
- A 4-es számmal jelölt félsziget jellegzetes növénytársulása a(z) .....
- Az L betűvel jelölt folyó torkolattípusa: .....
- A ..... betűvel jelölt folyó átszeli a Mezeta-fennsíkot (felföldet).
- A Rajna-árka által elválasztott két röghegység neve: .....
és .....
- A Bakony a ..... nevű nagytáj része.
- A Stromboli-vulkán a ..... -as/ -es számmal jelölt szigetcsoportozathoz tartozik.
- Az 1-es számmal jelölt félsziget közelében található a(z) ..... -csatorna.
- A misztrál a(z) ..... betűvel jelölt öböl partvidékén fúj.

14 pont	

30 pont	

Concursul de geografie „Teleki Sámuel”

Teleki Sámuel földrajzverseny

Természetföldrajz – IX. osztály

2011 május 7

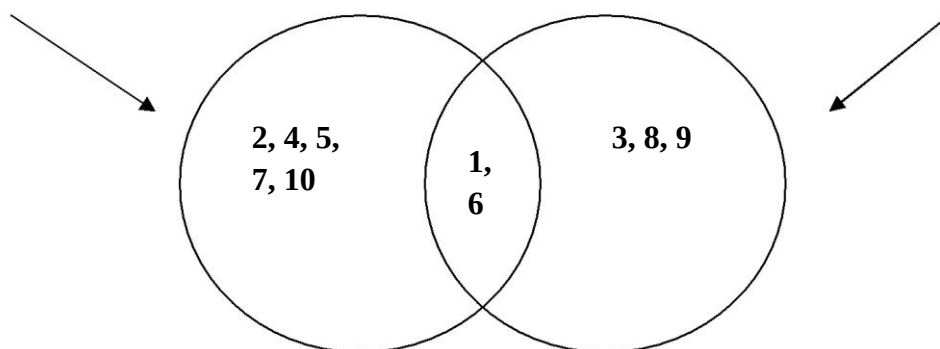
Javítókulcs

1. FELADAT

a)

JUPITER-TÍPUSÚ

FÖLD-TÍPUSÚ

Minden szám helyes beírása 1 pont.

10 pont

b)

1. a pálya hossza/ Naptól való távolság

1 pont

2. a keringés sebessége

1 pont

Bármely más helyes válasz vagy megfogalmazás esetén jár a pont.

2 pont

Összes elérhető pontszám: 12 pont

2. FELADAT

a) A számolás menete: $140^\circ - 19^\circ = 121^\circ$; $121 \times 4 = 484$ perc = 8 óra 4

perc; 8 óra 4 perc + 13 óra + 1 óra = 22 óra 4 perc

22 óra + 22 óra 4 perc

1 pont

Más helyes számítási mód is elfogadható.

A helyi idő: december 22-én 20 óra 4 perc

1 pont

Csak dátummal együtt fogadható el az eredmény.

2 pont

b) 135. hosszúsági körhöz tartozó időzónában van. $\rightarrow 5 \times 4$ perc = 20 perc

20 óra 4 perc – 20 perc = 19 óra 44 perc

Más helyes számolási mód is elfogadható.

Az órán az idő: 19 óra 44 perc

1 pont

1 pont

c) Tokióban

1 pont

11,5°

1 pont

2 pont

- d) 1. **Baktérítő** 1 pont
 2. **Északi sarkkör** 1 pont
 3. **Déli sarkkör** 1 pont
 4. **Egyenlítő** 1 pont

4 pont

Összes elérhető pontszám: 10 pont

3. FELADAT

- az állapot naptári időpontja: **december 22**
- megnevezése: **téli napforduló**
- a napsugarak merőlegesek a **Baktérítőre**
- az északi féltekén a napfény a **sarkkörig** hatol.
- az északi féltekén kezdődő évszak a **tél**
- a déli féltekén kezdődő évszak a **nyár**
- az északi féltekén ilyenkor van a **legrövidebb** nappal és a **leghosszabb** éjszaka.

Összes elérhető pontszám: 7 pont

4. FELADAT

- a) Az egymáshoz képest **közeledő** mozgást végző kőzetlemezek, a (az) **üledékgyűjtőben /geoszinklinálisban** felhalmozódott üledékeket meggyűrik. A hegységképződés utolsó fázisa a **tömbös kiemelkedés**.
Minden helyes kiegészítés 1 pont.

3 pont

- b)
1. **redőboltozat /boltozat /antiklinális**
  2. **redőteknő /teknő /szinklinális**

1 pont

1 pont

2 pont

- c)
- A. **álló redő**
  - B. **ferde redő/ dőlt redő**
  - C. **fekvő redő**
  - D. **áttolt redő/ átbuktatott redő/ takaró redő**

1 pont

1 pont

1 pont

1 pont

4 pont

- d) **Alpok**

1 pont

1 pont

Összes elérhető pontszám:	10 pont

5. FELADAT**a) középszakasz**

1 pont

1 pont

b) bejelölés

1-1 pont

2 pont

c) morotvató

1 pont

1 pont

d) 1. fertő

1 pont

2. **mocsár**

1 pont

3. **láp**

1 pont

Az egyes fogalmak csak a megfelelő sorrendben elhelyezve fogadhatók el!

3 pont

Összes elérhető pontszám:	7 pont

6. FELADAT

A vulkán neve	Földrész	Ország	Lemeztektonikai helyzet
LAKI	Európa	Izland	B
KRAKATOA	Ázsia	Indonézia	C
COTOPAXI	Dél-Amerika	Ecuador	C
MAUNA KEA	Óceánia	Egyesült Államok	D
TELEKI	Afrika	Kenya	A
FUJI	Ázsia	Japán	C

Összes elérhető pontszám:	9 pont

7. FELADAT**a) Tengerjárás (ár-apály jelensége, apály-dagály jelensége)**

1 pont

1. fázis: **apály**

1 pont

2. fázis: **dagály**

1 pont

3 pont

b) 1: Hold

1 pont

2: **Föld**

1 pont

A: **a Hold tömegvonzása**

1 pont

B: **a közös tömegközéppont körüli keringés miatt fellépő centrifugális erő /
tehetetlenségi erő**

1 pont

1 pont

F H N	F H N
vakár 1 pont	szökőár 1 pont

3 pont

Összes elérhető pontszám:	10 pont

a)

1. **C**
2. **D**
3. **A**
4. **A**
5. **B**
6. **D**
7. **A**
8. **B**
9. **A**
10. **B**

Minden helyes válasz 1 pont

10 pont

b)

1. **B**
2. **A**
3. **D vagy A**
4. **C**
5. **A**

Minden helyes bejelölés 1 pont

5 pont

Összes elérhető pontszám: 15 pont

9. FELADAT

- tengerek és öblök:

A. Égei-tenger

C. Fehér-tenger

E. Botteni-öböl

G. Tarantói-öböl

B. Ligur-tenger

D. Azovi-tenger

F. Oroszlán-öböl

- tavak:

H. Onyega

I. Vänern-tó

- folyóvizek:

J. Don

K. Tajo

L. Rhône

M. Tevere

- tengerszorosok:

N. Messinai

O. Kattegat

P. Doveri (Calais)

R. Boszporusz

- félszigetek:

1. Peloponésszoszi

2. Jütland (Jylland)

3. Bretagne

4. Kola

- alföldek:

5. Pó-alföld

6. Kaszpi-mélyföld

- hegységek:

7. Dínári-hegység

8. Kantábriai-hegység

9. Grampian-hegység (Skót-felföld)

10. Kaukázus

- vulkán:

11. Hekla

- szigetcsoporthoz:

12. Lipari-szigetek

13. Shetland-szigetek

14. Baleárok

- csatorna:

15. Duna-Majna-Rajna

Minden azonosított elem 0,5 pont.

16 pont

b. Egészítsd ki az alábbi kijelentéseket!

- A H betűvel jelölt tó típusa eredete szerint **glaciális**.
- A 14-es számmal jelölt szigetcsoport éghajlata **mediterrán (szubtrópusi, földközi tengeri)**.
- A 13-as számmal jelölt szigetcsoport ehhez az országhoz tartozik: **Nagy-Britannia (E.K.)**.
- Európa csapadékpólusa a **7-es** számmal jelölt hegységben található.
- A Durmitor a **7-es** számmal jelölt hegység egyik legmagasabb csúcsa.
- A 4-es számmal jelölt félsziget jellegzetes növénytársulása a(z) **tundra**.
- Az L betűvel jelölt folyó torkolattípusa: **deltatorkolat**.
- A K betűvel jelölt folyó átszeli a Mezeta-fennsíkot (felföldet).
- A Rajna-árka által elválasztott két röghegység neve **Vogézek és Fekete-erdő**.
- A Bakony a **Dunántúli-középhegység** része.
- A Stromboli-vulkán a **12-es** számmal jelölt szigetcsoportéhoz tartozik.
- Az 1-es számmal jelölt félsziget közelében található a **Korintoszi-csatorna**.
- A misztrál az F betűvel jelölt öböl partvidékén fúj.

Minden helyes információ 1 pontot ér.

14 pont

Összes elérhető pontszám: 30 pont

Maximális pontszám: 110 pont